Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (δεύτερο τμήμα)

της 13ης Ιουλίου 2023*

«Προδικαστική παραπομπή – Δημόσια υγεία – Εθνική νομοθεσία που επιβάλλει υποχρεωτικό εμβολιασμό για το προσωπικό υγειονομικής περίθαλψης – Αναστολή εργασίας άνευ αποδοχών για το προσωπικό που αρνείται να εμβολιαστεί – Κανονισμός (ΕΚ) 726/2004 – Φάρμακα που προορίζονται για ανθρώπινη χρήση – Εμβόλια κατά της COVID-19 – Κανονισμός (ΕΚ) 507/2006 – Κύρος των υπό αίρεση αδειών κυκλοφορίας – Κανονισμός (ΕΕ) 2021/953 – Απαγόρευση διακρίσεων μεταξύ εμβολιασμένων και μη εμβολιασμένων προσώπων – Απαράδεκτο»

Στην υπόθεση C-765/21,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Tribunale ordinario di Padova (πρωτοδικείο Πάδοβας, Ιταλία) με απόφαση της 7ης Δεκεμβρίου 2021, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 13 Δεκεμβρίου 2021, στο πλαίσιο της δίκης

D. M.

κατά

Azienda Ospedale-Università di Padova,

παρισταμένου του:

C. S.,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (δεύτερο τμήμα),

συγκείμενο από τους A. Prechal (εισηγήτρια), πρόεδρο τμήματος, M. L. Arastey Sahún, F. Biltgen, N. Wahl και J. Passer, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: M. Szpunar

γραμματέας: D. Dittert, προϊστάμενος μονάδας,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 18ης Ιανουαρίου 2023,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ιταλική.

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

– η D. M., εκπροσωπούμενη από τους R. Martina, L. Minisci, A. Sinagra και A. Veneziano, avvocati,

– το Azienda Ospedale-Università di Padova, εκπροσωπούμενο από τους C. Cester, I. Gianesini, L. Miazzi, A. Rampazzo και C. Tomiola, avvocati,

– ο C. S., εκπροσωπούμενος από τους P. Piva και F. Rossi Dal Pozzo, avvocati,

– η Ιταλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την G. Palmieri, επικουρούμενη από τους G. De Bellis και F. Urbani Neri, avvocati dello Stato,

– η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τους G. Gattinara και A. Sipos,

κατόπιν της αποφάσεως που έλαβε, αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, να εκδικάσει την υπόθεση χωρίς ανάπτυξη προτάσεων,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 4 του κανονισμού (ΕΚ) 507/2006 της Επιτροπής, της 29ης Μαρτίου 2006, για την άδεια κυκλοφορίας υπό αίρεση φαρμάκων για ανθρώπινη χρήση που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) 726/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ΕΕ 2006, L 92, σ. 6), του κανονισμού (ΕΕ) 2021/953 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 2021, σχετικά με πλαίσιο για την έκδοση, την επαλήθευση και την αποδοχή διαλειτουργικών πιστοποιητικών εμβολιασμού κατά της COVID-19, διαγνωστικού της ελέγχου και ανάρρωσης από αυτή (Ψηφιακό Πιστοποιητικό COVID της ΕΕ) με σκοπό να διευκολυνθεί η ελεύθερη κυκλοφορία κατά τη διάρκεια της πανδημίας της COVID-19 (ΕΕ 2021, L 211, σ. 1), καθώς και των άρθρων 3, 35 και 41 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης).

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ της D. M. και του Azienda Ospedale-Università di Padova (πανεπιστημιακού νοσοκομείου της Πάδοβας, Ιταλία) (στο εξής: πανεπιστημιακό νοσοκομείο) σχετικά με την αναστολή εργασίας της D. M. ως επαγγελματία νοσηλεύτριας στο πανεπιστημιακό νοσοκομείο, χωρίς δικαίωμα αμοιβής κατά τη διάρκεια της αναστολής της εργασίας της, λόγω μη συμμόρφωσης με εθνική ρύθμιση με την οποία επιβλήθηκε στο υγειονομικό προσωπικό υποχρέωση εμβολιασμού.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Ο κανονισμός 507/2006

3 Το άρθρο 1 του κανονισμού 507/2006 ορίζει τα εξής:

«Ο παρών κανονισμός θεσπίζει κανόνες για τη χορήγηση άδειας κυκλοφορίας που υπόκειται σε ειδικές υποχρεώσεις σύμφωνα με το άρθρο 14 παράγραφος 7 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 726/2004 [του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 31ης Μαρτίου 2004, για τη θέσπιση κοινοτικών διαδικασιών χορήγησης άδειας και εποπτείας όσον αφορά τα φάρμακα που προορίζονται για ανθρώπινη και για κτηνιατρική χρήση και για τη σύσταση Ευρωπαϊκού Οργανισμού Φαρμάκων (ΕΕ 2004, L 136, σ. 1)], στη συνέχεια "άδειες κυκλοφορίας υπό αίρεση".»

4 Το άρθρο 4 του κανονισμού 507/2006 έχει ως εξής:

«1. Άδεια κυκλοφορίας υπό αίρεση μπορεί να χορηγηθεί όταν η επιτροπή [φαρμάκων που προορίζονται για ανθρώπινη χρήση] διαπιστώνει ότι, ενώ δεν έχουν υποβληθεί εκτενή κλινικά στοιχεία σχετικά με την ασφάλεια και την αποτελεσματικότητα του φαρμάκου, πληρούνται όλες οι ακόλουθες απαιτήσεις:

α) η σχέση κινδύνου-οφέλους του φαρμάκου, όπως ορίζεται στο άρθρο 1 παράγραφος 28α της οδηγίας 2001/83/ΕΚ [του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 6ης Νοεμβρίου 2001, περί κοινοτικού κώδικος για τα φάρμακα που προορίζονται για ανθρώπινη χρήση (ΕΕ 2001, L 311, σ. 67)], είναι θετική·

β) αναμένεται ότι ο αιτών θα είναι σε θέση να υποβάλει τα εκτενή κλινικά στοιχεία·

γ) καλύπτονται ανικανοποίητες ιατρικές ανάγκες·

δ) το όφελος για τη δημόσια υγεία από την άμεση διαθεσιμότητα στην αγορά του εν λόγω φαρμάκου είναι μεγαλύτερο από τον κίνδυνο που εμπεριέχει το γεγονός ότι απαιτούνται ακόμη συμπληρωματικά στοιχεία.

Σε καταστάσεις εκτάκτου ανάγκης, όπως αναφέρεται στο άρθρο 2 παράγραφος 2, μπορεί να χορηγηθεί άδεια κυκλοφορίας υπό αίρεση, σύμφωνα με τις απαιτήσεις των στοιχείων α) έως δ) της παρούσας παραγράφου, και όταν δεν έχουν υποβληθεί εκτενή προκλινικά ή φαρμακευτικά στοιχεία.

2. Για τους σκοπούς της παραγράφου 1 στοιχείο γ), ως "ανικανοποίητη ιατρική ανάγκη" νοείται μια κατάσταση κατά την οποία δεν υφίσταται ικανοποιητική μέθοδος διάγνωσης, πρόληψης ή θεραπείας εγκεκριμένη στην Κοινότητα ή, ακόμη και αν υφίσταται τέτοια μέθοδος, σε σχέση με αυτήν το εν λόγω φάρμακο θα επιφέρει σημαντικό όφελος για τους πάσχοντες.»

Ο κανονισμός 2021/953

5 Οι αιτιολογικές σκέψεις 6, 12 έως 14 και 36 του κανονισμού 2021/953 έχουν ως εξής:

«(6) Τα κράτη μέλη δύνανται, σύμφωνα με το δίκαιο της Ένωσης, να περιορίζουν το θεμελιώδες δικαίωμα της ελεύθερης κυκλοφορίας για λόγους δημόσιας υγείας. Οποιοιδήποτε περιορισμοί στην ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων εντός της [Ευρωπαϊκής] Ένωσης επιβάλλονται για τον περιορισμό της διασποράς του SARS-CoV-2 θα πρέπει να βασίζονται σε συγκεκριμένους και περιορισμένους λόγους δημόσιου συμφέροντος, και συγκεκριμένα στην προστασία της δημόσιας υγείας όπως τονίζεται στη σύσταση (ΕΕ) 2020/1475 [του Συμβουλίου, της 13ης Οκτωβρίου 2020, σχετικά με την εφαρμογή συντονισμένης προσέγγισης όσον αφορά τον περιορισμό της ελεύθερης κυκλοφορίας για την αντιμετώπιση της πανδημίας COVID-19 (ΕΕ 2020, L 337, σ. 3)]. Οι περιορισμοί αυτοί είναι ανάγκη να εφαρμόζονται σύμφωνα με τις γενικές αρχές του ενωσιακού δικαίου, ιδίως τις αρχές της αναλογικότητας και της απαγόρευσης των διακρίσεων. Συνεπώς, οποιαδήποτε μέτρα λαμβάνονται θα πρέπει να είναι περιορισμένα ως προς το πεδίο εφαρμογής και τη διάρκεια ισχύος τους, σύμφωνα με τις προσπάθειες για την αποκατάσταση της ελεύθερης κυκλοφορίας εντός της Ένωσης, και να μην υπερβαίνουν τα απολύτως αναγκαία για την προστασία της δημόσιας υγείας. […]

[…]

(12) Για να διευκολυνθεί η άσκηση του δικαιώματος ελεύθερης κυκλοφορίας και παραμονής στο έδαφος των κρατών μελών, θα πρέπει να θεσπιστεί ένα κοινό πλαίσιο για την έκδοση, την επαλήθευση και την αποδοχή διαλειτουργικών πιστοποιητικών εμβολιασμού κατά της COVID-19, διαγνωστικού της ελέγχου και ανάρρωσης από αυτή (“Ψηφιακό Πιστοποιητικό COVID της [Ένωσης]”). […]

(13) Ο παρών κανονισμός, μολονότι εφαρμόζεται με την επιφύλαξη της αρμοδιότητας των κρατών μελών να επιβάλλουν περιορισμούς στη ελεύθερη κυκλοφορία, σύμφωνα με το δίκαιο της Ένωσης, για τον περιορισμό της διασποράς του SARS-CoV-2, θα πρέπει να συμβάλλει στη διευκόλυνση της σταδιακής άρσης αυτών των περιορισμών με τρόπο συντονισμένο, όπου είναι δυνατόν, σύμφωνα με τη σύσταση (ΕΕ) 2020/1475. Οι εν λόγω περιορισμοί θα μπορούσαν να αίρονται ιδίως για τα πρόσωπα που είναι εμβολιασμένα, σύμφωνα με την αρχή της πρόληψης, στον βαθμό που επιστημονικά στοιχεία σχετικά με τα αποτελέσματα του εμβολιασμού κατά της COVID-19 καθίστανται διαρκώς ευρύτερα διαθέσιμα και ολοένα και πιο σταθερά καταλήγουν σε συμπεράσματα σχετικά με τη διακοπή της αλυσίδας μετάδοσης.

(14) Ο παρών κανονισμός αποσκοπεί στη διευκόλυνση της εφαρμογής των αρχών της αναλογικότητας και της απαγόρευσης των διακρίσεων σε σχέση με περιορισμούς στην ελεύθερη κυκλοφορία κατά τη διάρκεια της πανδημίας της COVID-19, επιδιώκοντας παράλληλα ένα υψηλό επίπεδο προστασίας της δημόσιας υγείας. Δεν θα πρέπει να νοείται ωσάν να διευκολύνει ή να ενθαρρύνει τη θέσπιση περιορισμών της ελεύθερης κυκλοφορίας ή περιορισμών άλλων θεμελιωδών δικαιωμάτων, ως αντίδραση στην πανδημία της COVID-19, δεδομένων των αρνητικών συνεπειών που έχουν οι περιορισμοί αυτοί στους πολίτες και τις επιχειρήσεις της Ένωσης. […]

[…]

(36) Είναι αναγκαίο να αποτρέπονται οι διακρίσεις, άμεσες ή έμμεσες, σε βάρος των προσώπων που δεν έχουν εμβολιαστεί, για παράδειγμα για ιατρικούς λόγους, επειδή δεν ανήκουν στην ομάδα-στόχο για την οποία χορηγείται ή επιτρέπεται επί του παρόντος το εμβόλιο κατά της COVID-19, όπως τα παιδιά, ή επειδή δεν είχαν ακόμη τη δυνατότητα να εμβολιαστούν ή επέλεξαν να μην το πράξουν. Κατά συνέπεια, η κατοχή πιστοποιητικού εμβολιασμού, ή η κατοχή πιστοποιητικού εμβολιασμού που αναφέρει εμβόλιο κατά της COVID-19, δεν θα πρέπει να αποτελεί προϋπόθεση για την άσκηση του δικαιώματος ελεύθερης κυκλοφορίας ή για τη χρήση διασυνοριακών υπηρεσιών μεταφοράς επιβατών, για παράδειγμα υπηρεσιών αεροπορικής ή σιδηροδρομικής μεταφοράς ή μεταφοράς με λεωφορείο ή πορθμείο ή με οποιοδήποτε άλλο μεταφορικό μέσο. Επιπλέον, ο παρών κανονισμός δεν μπορεί να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι θεσπίζει δικαίωμα ή υποχρέωση εμβολιασμού.»

6 Το άρθρο 1 του κανονισμού 2021/953 ορίζει τα εξής:

«Ο παρών κανονισμός θεσπίζει πλαίσιο για την έκδοση, την επαλήθευση και την αποδοχή διαλειτουργικών πιστοποιητικών εμβολιασμού κατά της COVID-19, διαγνωστικού της ελέγχου και ανάρρωσης από αυτή (Ψηφιακό Πιστοποιητικό COVID της [Ένωσης]), για τη διευκόλυνση της άσκησης του δικαιώματος ελεύθερης κυκλοφορίας των κατόχων τους κατά τη διάρκεια της πανδημίας της COVID-19. Ο παρών κανονισμός συμβάλλει επίσης στη διευκόλυνση της σταδιακής άρσης των περιορισμών στην ελεύθερη κυκλοφορία που εφαρμόζονται από τα κράτη μέλη, σύμφωνα με το δίκαιο της Ένωσης, για τον περιορισμό της διασποράς του SARS-CoV-2, με συντονισμένο τρόπο.

[…]»

7 Το άρθρο 3, παράγραφος 1, του εν λόγω κανονισμού προβλέπει τα εξής:

«Το πλαίσιο για το Ψηφιακό Πιστοποιητικό COVID της [Ένωσης] καθιστά δυνατή την έκδοση, τη διασυνοριακή επαλήθευση και την αποδοχή καθενός από τα ακόλουθα πιστοποιητικά:

α) πιστοποιητικό με το οποίο βεβαιώνεται ότι ο κάτοχος έχει εμβολιαστεί με εμβόλιο κατά της COVID-19 στο κράτος μέλος έκδοσης του πιστοποιητικού (πιστοποιητικό εμβολιασμού)·

[…]

γ) πιστοποιητικό με το οποίο βεβαιώνεται ότι, έπειτα από θετικό αποτέλεσμα διαγνωστικού ελέγχου NAAT που έχει διενεργηθεί από επαγγελματίες του τομέα της υγείας ή από ειδικευμένο στους διαγνωστικούς ελέγχους προσωπικό, ο κάτοχος έχει αναρρώσει από λοίμωξη SARS-CoV-2 (πιστοποιητικό ανάρρωσης).

[…]»

8 Το άρθρο 5 του εν λόγω κανονισμού ορίζει τα εξής:

«1. Κάθε κράτος μέλος χορηγεί, αυτομάτως ή κατόπιν αιτήματος των ενδιαφερόμενων προσώπων, πιστοποιητικά εμβολιασμού όπως αναφέρονται στο άρθρο 3 παράγραφος 1 στοιχείο α) σε πρόσωπα στα οποία έχει χορηγηθεί εμβόλιο κατά της COVID-19. Τα εν λόγω πρόσωπα ενημερώνονται για το δικαίωμά τους σε πιστοποιητικό εμβολιασμού.

[…]»

9 Το άρθρο 7 του ίδιου κανονισμού ορίζει τα ακόλουθα:

«1. Κάθε κράτος μέλος εκδίδει, κατόπιν αιτήσεως, τα πιστοποιητικά ανάρρωσης που αναφέρονται στο άρθρο 3 παράγραφος 1 στοιχείο γ).

[…]»

Το ιταλικό δίκαιο

10 Το άρθρο 4 της decreto-legge nº 44 – Misure urgenti per il contenimento dell'epidemia da COVID-19, in materia di vaccinazioni anti SARS-CoV-2, di giustizia e di concorsi pubblici (πράξης νομοθετικού περιεχομένου 44, περί επειγόντων μέτρων για τον περιορισμό της επιδημίας COVID-19, όσον αφορά τον εμβολιασμό έναντι του ιού SARS-CoV-2, τη δικαιοσύνη και τους δημόσιους διαγωνισμούς), της 1ης Απριλίου 2021 (GURI αριθ. 79, της 1ης Απριλίου 2021, σ. 1), η οποία κυρώθηκε με τον νόμο 76 της 28ης Μαΐου 2021 (στο εξής: πράξη νομοθετικού περιεχομένου 44/2021), προβλέπει στην παράγραφο 1:

«Λαμβανομένης υπόψη της κατάστασης επιδημιολογικής έκτακτης ανάγκης λόγω του SARS-CoV-2, προκειμένου να προστατευθεί η δημόσια υγεία και να διατηρηθούν οι κατάλληλες συνθήκες ασφαλείας στο πλαίσιο της παροχής υπηρεσιών περίθαλψης και φροντίδας, μέχρι την πλήρη εφαρμογή του σχεδίου του άρθρου 1, παράγραφος 457, του νόμου 178, της 30ής Δεκεμβρίου 2020, αλλά σε καμία περίπτωση πέραν της 31ης Δεκεμβρίου 2021, οι επαγγελματίες του τομέα της υγείας και οι εργαζόμενοι στον τομέα της δημόσιας υγείας […], οι οποίοι ασκούν τη δραστηριότητά τους σε δημόσια και ιδιωτικά ιδρύματα υγειονομικής περίθαλψης, βοήθειας και κοινωνικής πρόνοιας, φαρμακεία, παραφαρμακεία και επαγγελματικά ιατρεία, πρέπει να υποβάλλονται σε δωρεάν εμβολιασμό για την πρόληψη της μόλυνσης από SARS-CoV-2. Ο εμβολιασμός αποτελεί ουσιώδη προϋπόθεση για την άσκηση του επαγγέλματος και την εκτέλεση των επαγγελματικών υπηρεσιών των προσώπων που υπέχουν την υποχρέωση […]».

11 Η παράγραφος 2 του άρθρου 4 ορίζει ότι «ο εμβολιασμός που αναφέρεται στην παράγραφο 1 δεν είναι υποχρεωτικός και μπορεί να παραλειφθεί ή να αναβληθεί μόνο σε περίπτωση αποδεδειγμένου κινδύνου για την υγεία λόγω ειδικών παθήσεων που πιστοποιούνται από γενικό ιατρό».

12 Κατά την παράγραφο 6 του εν λόγω άρθρου 4:

«Μετά τη λήξη των προθεσμιών βεβαίωσης της τήρησης της υποχρέωσης εμβολιασμού […], η αρμόδια τοπική υγειονομική αρχή διαπιστώνει τη μη τήρηση της υποχρέωσης εμβολιασμού και, αφού λάβει τις ενδεχόμενες συμπληρωματικές πληροφορίες από τις αρμόδιες αρχές, τις ανακοινώνει αμέσως γραπτώς στον ενδιαφερόμενο, στον εργοδότη και στον επαγγελματικό σύλλογο στον οποίο ανήκει ο ενδιαφερόμενος. Η έκδοση της πράξης διαπίστωσης από την τοπική υγειονομική αρχή συνεπάγεται την αναστολή του δικαιώματος παροχής υπηρεσιών ή εκτέλεσης των καθηκόντων που συνεπάγονται διαπροσωπικές επαφές ή ενέχουν κίνδυνο εξάπλωσης του ιού SARS-CoV-2.»

13 Η παράγραφος 7 του ίδιου άρθρου 4 ορίζει ότι «η αναστολή που αναφέρεται στην παράγραφο 6 κοινοποιείται αμέσως στον ενδιαφερόμενο από τον επαγγελματικό σύλλογο στον οποίο ανήκει».

14 Κατά το άρθρο 4, παράγραφος 8, της πράξης νομοθετικού περιεχομένου 44/2021:

«Κατά την παραλαβή της κοινοποίησης που προβλέπεται στην παράγραφο 6, ο εργοδότης τοποθετεί τον εργαζόμενο, κατά το μέτρο του δυνατού, σε καθήκοντα, έστω και κατώτερα, διαφορετικά από τα προβλεπόμενα στην παράγραφο 6, με αμοιβή αντίστοιχη προς τα ασκούμενα καθήκοντα τα οποία, εν πάση περιπτώσει, δεν συνεπάγονται κανένα κίνδυνο εξάπλωσης του ιού. Όταν δεν είναι δυνατή η ανάθεση άλλων καθηκόντων, δεν οφείλονται αποδοχές ή άλλες αμοιβές, υπό οποιαδήποτε ονομασία, κατά τη διάρκεια της [αναστολής]».

15 Η παράγραφος 10 του άρθρου 4 προβλέπει ότι, «για την περίοδο κατά την οποία ο εμβολιασμός που αναφέρεται στην παράγραφο 1 παραλείπεται ή αναβάλλεται, αλλά σε καμία περίπτωση πέραν της 31ης Δεκεμβρίου 2021, ο εργοδότης αναθέτει στα πρόσωπα που αναφέρονται στην παράγραφο 2 καθήκοντα, έστω και διαφορετικά, χωρίς μείωση των αποδοχών, κατά τρόπον ώστε να αποφεύγεται ο κίνδυνος εξάπλωσης του ιού SARS-CoV-2».

16 Η παράγραφος 11 του άρθρου 4 ορίζει τα εξής:

«Για την ίδια περίοδο με την προβλεπόμενη στην παράγραφο 10, προκειμένου να περιοριστεί ο κίνδυνος μετάδοσης κατά την άσκηση της επαγγελματικής τους δραστηριότητας, τα πρόσωπα που αναφέρονται στην παράγραφο 2 λαμβάνουν τα προληπτικά μέτρα υγείας και υγιεινής που αναφέρονται στο ειδικό πρωτόκολλο ασφαλείας που εγκρίθηκε με απόφαση του Υπουργού Υγείας, με τη σύμφωνη γνώμη των Υπουργών Δικαιοσύνης και Εργασίας και Κοινωνικών Πολιτικών, εντός είκοσι ημερών από την ημερομηνία έναρξης ισχύος της παρούσας πράξης νομοθετικού περιεχομένου».

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

17 Από 1ης Ιανουαρίου 2017, η D. M. εργαζόταν στο πανεπιστημιακό νοσοκομείο ως επαγγελματίας νοσηλεύτρια στην υπηρεσία της νευροχειρουργικής.

18 Στις 16 Σεπτεμβρίου 2021, το πανεπιστημιακό νοσοκομείο την ενημέρωσε ότι είχε ανασταλεί η άσκηση των καθηκόντων της με άμεση ισχύ και χωρίς δικαίωμα αμοιβής, για τον λόγο ότι είχε παραβεί την υποχρέωση εμβολιασμού που προβλέπει το άρθρο 4 της πράξης νομοθετικού περιεχομένου 44/2021 και διότι ήταν αδύνατο να της αναθέσει άλλα καθήκοντα που δεν ενείχαν κίνδυνο εξάπλωσης του ιού. Η αναστολή επρόκειτο να λήξει κατά την ημερομηνία κατά την οποία θα εκπληρωνόταν η υποχρέωση εμβολιασμού ή, άλλως, κατά την ολοκλήρωση του σχεδίου εμβολιασμού, αλλά δεν μπορούσε σε καμία περίπτωση να διατηρηθεί πέραν της 31ης Δεκεμβρίου 2021, αν και η ημερομηνία αυτή μετατέθηκε επανειλημμένα.

19 Με αίτηση ασφαλιστικών μέτρων που κατέθεσε στις 14 Οκτωβρίου 2021, η D. M. υπέβαλε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου αίτηση επανένταξης στην υπηρεσία της στο πανεπιστημιακό νοσοκομείο, υποστηρίζοντας, μεταξύ άλλων, αφενός, ότι το άρθρο 4 της πράξης νομοθετικού περιεχομένου 44/2021 αντέβαινε, από πολλές απόψεις, στο Ιταλικό Σύνταγμα και στο δίκαιο της Ένωσης και, αφετέρου, ότι είχε αποκτήσει φυσική ανοσία διότι είχε ήδη νοσήσει και αναρρώσει από τον SARS-CoV-2.

20 Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι οι άδειες κυκλοφορίας των εμβολίων κατά της COVID-19 είναι άδειες υπό αίρεση κατά την έννοια του κανονισμού 507/2006. Κατά το αιτούν δικαστήριο, λαμβανομένων υπόψη των νέων εξελίξεων στις θεραπείες και των νέων γνώσεων ως προς τα διαθέσιμα φάρμακα, δεν είναι παράλογο να τεθεί το ερώτημα ως προς το κύρος, υπό το πρίσμα του άρθρου 4 του κανονισμού αυτού, των αδειών αυτών κυκλοφορίας που χορηγήθηκαν από την

Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατόπιν γνωμοδότησης του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Φαρμάκων (ΕΜΑ), λαμβανομένων ιδίως υπόψη των θεμελιωδών δικαιωμάτων που διακυβεύονται, δηλαδή της σωματικής ακεραιότητας και της υγείας, οι οποίες προστατεύονται ιδίως από τα άρθρα 3 και 35 του Χάρτη.

21 Επιπλέον, μολονότι οι διάδικοι της κύριας δίκης δεν επικαλέστηκαν τον κανονισμό 2021/953, το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι ο κανονισμός αυτός ασκεί παρά ταύτα επιρροή για την επίλυση της διαφοράς. Το αιτούν δικαστήριο υπογραμμίζει ότι ο κανονισμός αυτός διευκρινίζει, μεταξύ άλλων, ότι «οι περιορισμοί [στην ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων] είναι ανάγκη να εφαρμόζονται σύμφωνα με τις γενικές αρχές του ενωσιακού δικαίου, ιδίως τις αρχές της αναλογικότητας και της απαγόρευσης των διακρίσεων». Ιδιαίτερα προβληματικό από την άποψη αυτή είναι το γεγονός ότι το άρθρο 4, παράγραφος 11, της πράξης νομοθετικού περιεχομένου 44/2021 επιτρέπει μόνο στους επαγγελματίες του τομέα της υγείας που απαλλάσσονται από την υποχρέωση εμβολιασμού να συνεχίσουν να ασκούν το επάγγελμά τους χωρίς να έχουν εμβολιαστεί, υπό την επιφύλαξη της τήρησης των κανόνων ασφαλείας, ενώ το νοσηλευτικό προσωπικό που δεν εμπίπτει στη διάταξη αυτή δεν μπορεί πλέον να ασκεί το επάγγελμά του, είτε ως μισθωτός είτε ως αυτοαπασχολούμενος, μολονότι είναι διατεθειμένο να ακολουθεί ακριβώς τους ίδιους κανόνες ασφαλείας.

22 Τέλος, υπό το πρίσμα της νομολογίας του Δικαστηρίου, όπως προκύπτει από την απόφαση της 14ης Νοεμβρίου 2018, Memoria και Dall'Antonia (C-342/17, EU:C:2018:906), το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινιστεί αν το μέτρο του υποχρεωτικού εμβολιασμού, στην περίπτωση που το κράτος μέλος υποδοχής προτίθεται να το επιβάλει και σε επαγγελματία του τομέα της υγείας άλλου κράτους μέλους της Ένωσης που βρίσκεται στο πρώτο κράτος μέλος για επαγγελματικούς λόγους, είναι συμβατό με την αρχή της αναλογικότητας την οποία ρητώς υπενθυμίζει ο κανονισμός 2021/953.

23 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Tribunale ordinario di Padova (πρωτοδικείο Πάδοβας, Ιταλία) αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Μπορεί το Δικαστήριο να διευκρινίσει αν οι άδειες κυκλοφορίας υπό αίρεση της Επιτροπής, οι οποίες εκδόθηκαν κατόπιν θετικής γνώμης του ΕΜΑ, για τα εμβόλια που κυκλοφορούν σήμερα στην αγορά, είναι δυνατό να θεωρούνται ακόμη εν ισχύ, κατά την έννοια του άρθρου 4 του κανονισμού 507/2006, λαμβανομένου υπόψη ότι, σε ορισμένα κράτη μέλη [π.χ. στην Ιταλία, έγκριση από τον AIFA (Ιταλικό Οργανισμό Φαρμάκων) του θεραπευτικού πρωτοκόλλου με μονοκλωνικά αντισώματα ή/και αντιϊκά φάρμακα] έχουν εγκριθεί αποτελεσματικές εναλλακτικές θεραπείες κατά του COVID SARS 2, οι οποίες υποστηρίζεται ότι είναι λιγότερο επικίνδυνες για την υγεία των ατόμων, και τούτο επίσης υπό το πρίσμα των άρθρων 3 και 35 του [Χάρτη];

2) Μπορεί το Δικαστήριο να διευκρινίσει αν, στην περίπτωση υγειονομικών για τους οποίους βάσει της νομοθεσίας του κράτους μέλους έχει επιβληθεί υποχρεωτικό μέτρο εμβολιασμού, τα υπό αίρεση εγκεκριμένα από την Επιτροπή εμβόλια, κατά την έννοια και για τους σκοπούς του κανονισμού 507/2006, δύνανται να χρησιμοποιηθούν για τους σκοπούς του υποχρεωτικού εμβολιασμού ακόμη και αν οι εν λόγω υγειονομικοί έχουν ήδη νοσήσει και, επομένως, έχουν ήδη αποκτήσει φυσική ανοσία και μπορούν, ως εκ τούτου, να ζητήσουν να εξαιρεθούν από την υποχρέωση;

3) Μπορεί το Δικαστήριο να διευκρινίσει αν, στην περίπτωση υγειονομικών για τους οποίους βάσει της νομοθεσίας του κράτους μέλους έχει επιβληθεί υποχρεωτικό μέτρο εμβολιασμού, τα υπό αίρεση εγκεκριμένα από την Επιτροπή εμβόλια, κατά την έννοια και για τους σκοπούς του κανονισμού 507/2006, δύνανται να χρησιμοποιηθούν για τους σκοπούς του υποχρεωτικού εμβολιασμού χωρίς διενέργεια οποιασδήποτε διαδικασίας με σκοπό την πρόληψη ή αν, λαμβανομένου υπόψη του καθεστώτος αιρεσιμότητας της άδειας, οι ίδιοι οι υγειονομικοί έχουν τη δυνατότητα να αντιταχθούν στον εμβολιασμό, τουλάχιστον έως ότου η αρμόδια υγειονομική αρχή διαπιστώσει συγκεκριμένα και με εύλογη βεβαιότητα, αφενός, ότι δεν υπάρχουν αντενδείξεις και, αφετέρου, ότι τα οφέλη που θα προκύψουν από τον εμβολιασμό είναι μεγαλύτερα από εκείνα που προκύπτουν από άλλα φάρμακα που διατίθενται σήμερα; Στην περίπτωση αυτή, μπορεί το Δικαστήριο να διευκρινίσει αν οι αρμόδιες υγειονομικές αρχές πρέπει να ενεργούν σύμφωνα με το άρθρο 41 του Χάρτη;

4) Μπορεί το Δικαστήριο να διευκρινίσει αν, στην περίπτωση του υπό αίρεση εγκεκριμένου από την Επιτροπή εμβολίου, ο μη εμβολιασμός του ιατρικού και υγειονομικού προσωπικού για το οποίο έχει επιβληθεί υποχρεωτικό μέτρο εμβολιασμού βάσει της νομοθεσίας του κράτους συνεπάγεται την αυτοδίκαιη θέση σε άνευ αποδοχών αναστολή εργασίας ή αν θα πρέπει να προβλεφθεί διαβάθμιση των κυρώσεων σύμφωνα με τη θεμελιώδη αρχή της αναλογικότητας;

5) Μπορεί το Δικαστήριο να διευκρινίσει αν, στην περίπτωση κατά την οποία το εθνικό δίκαιο αναγνωρίζει τον θεσμό της dépeçage [κατάτμησης της σύμβασης εργασίας], ο έλεγχος της δυνατότητας εναλλακτικής απασχόλησης του εργαζομένου πρέπει να γίνεται τηρουμένης της αρχής της audi alteram partem [ακροάσεως] κατά την έννοια και για τους σκοπούς του άρθρου 41 του Χάρτη, με συνακόλουθο δικαίωμα αποκατάστασης της ζημίας οσάκις δεν υπάρχει δυνατότητα εναλλακτικής απασχόλησης;

6) Μπορεί το Δικαστήριο να διευκρινίσει αν, υπό το πρίσμα του κανονισμού [2021/953], ο οποίος απαγορεύει κάθε διάκριση μεταξύ εμβολιασμένων και προσώπων που δεν θέλησαν να εμβολιαστούν ή δεν εμβολιάσθηκαν για ιατρικούς λόγους, είναι νόμιμη εθνική ρύθμιση όπως αυτή που απορρέει από το άρθρο 4, παράγραφος 11, της πράξης νομοθετικού περιεχομένου 44/2021, η οποία παρέχει στο υγειονομικό προσωπικό που απαλλάσσεται από την υποχρέωση εμβολιασμού τη δυνατότητα να ασκεί τη δραστηριότητά του σε επαφή με τον ασθενή, έστω και αν λαμβάνει τις προφυλάξεις ασφαλείας που επιβάλλει η ισχύουσα νομοθεσία, ενώ θέτει σε αυτοδίκαιη αναστολή από κάθε επαγγελματική δραστηριότητα και άνευ αποδοχών τους υγειονομικούς οι οποίοι, όπως η ενάγουσα –επειδή διαθέτουν φυσική ανοσία λόγω νόσησης– δεν επιθυμούν να εμβολιαστούν ελλείψει εμπεριστατωμένων ιατρικών ερευνών;

7) Μπορεί το Δικαστήριο να διευκρινίσει αν αντιτίθεται στον κανονισμό [2021/953] και στις αρχές της αναλογικότητας και της απαγόρευσης των διακρίσεων που περιέχονται σε αυτόν ρύθμιση κράτους μέλους η οποία επιβάλλει υποχρεωτικό μέτρο εμβολιασμού κατά του COVID[-19] –με εμβόλιο του οποίου η άδεια έχει δοθεί υπό αίρεση από την Επιτροπή– στο σύνολο του υγειονομικού προσωπικού, ακόμη και αν προέρχεται από άλλο κράτος μέλος και βρίσκεται στην Ιταλία για την άσκηση της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών και της ελευθερίας εγκατάστασης;»

Η διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου

24 Το αιτούν δικαστήριο ζήτησε, στις 13 Δεκεμβρίου 2021, την υπαγωγή της υπό κρίση αίτησης προδικαστικής αποφάσεως στην ταχεία διαδικασία δυνάμει του άρθρου 105 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου. Προς στήριξη του αιτήματος αυτού, το αιτούν δικαστήριο υποστήριξε ότι, εν αναμονή της έκβασης της προδικαστικής διαδικασίας, η D. M. εξακολουθεί να βρίσκεται σε διαθεσιμότητα και να μη λαμβάνει αποδοχές, με αποτέλεσμα να στερείται τα προς το ζην.

25 Το άρθρο 105, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας προβλέπει ότι, κατόπιν αιτήματος του αιτούντος δικαστηρίου ή, σε εξαιρετική περίπτωση, αυτεπαγγέλτως, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου μπορεί, αφού ακούσει τον εισηγητή δικαστή και τον γενικό εισαγγελέα, να αποφασίσει την υπαγωγή της προδικαστικής παραπομπής σε ταχεία διαδικασία όταν η φύση της υπόθεσης απαιτεί να αποφανθεί το Δικαστήριο το συντομότερο δυνατόν.

26 Υπενθυμίζεται ότι μια τέτοια ταχεία διαδικασία αποτελεί δικονομικό μέσο για την αντιμετώπιση έκτακτης επείγουσας κατάστασης (απόφαση της 16ης Ιουνίου 2022, Port de Bruxelles και Région de Bruxelles-Capitale, C-229/21, EU:C:2022:471, σκέψη 40 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

27 Εν προκειμένω, την 1η Φεβρουαρίου 2022, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου αποφάσισε, αφού άκουσε τον εισηγητή δικαστή και τον γενικό εισαγγελέα, να μην κάνει δεκτό το αίτημα που διαλαμβάνεται στη σκέψη 24 της παρούσας απόφασης.

28 Πράγματι, το αιτούν δικαστήριο δεν παρέσχε το σύνολο των στοιχείων βάσει των οποίων θα μπορούσε να εκτιμηθεί η έκταση του κινδύνου που ενείχε η αναστολή εργασίας της D. M. για την οικονομική της επιβίωση ούτε εξέθεσε τους λόγους για τους οποίους η εφαρμογή της ταχείας διαδικασίας στην υπό κρίση υπόθεση θα καθιστούσε δυνατή την αποφυγή ενός τέτοιου κινδύνου, λαμβανομένης ιδίως υπόψη της καταρχήν περιορισμένης διάρκειας της αναστολής αυτής. Κατά συνέπεια, από τα ως άνω στοιχεία δεν μπορεί να συναχθεί ότι συντρέχει εξαιρετικά επείγουσα κατάσταση που δικαιολογεί την υπαγωγή της υπόθεσης στην ταχεία διαδικασία.

Επί του παραδεκτού των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του πρώτου προδικαστικού ερωτήματος

29 Με το πρώτο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται, κατ' ουσίαν, ως προς το κύρος, υπό το πρίσμα του άρθρου 4 του κανονισμού 507/2006, σε συνδυασμό με τα άρθρα 3 και 35 του Χάρτη, των υπό αίρεση αδειών κυκλοφορίας που χορηγήθηκαν για τα εμβόλια τα οποία προορίζονται για την πρόληψη της μόλυνσης και της εξάπλωσης της COVID-19, καθώς και τον περιορισμό της σοβαρότητας των συμπτωμάτων της πάθησης αυτής, και τα οποία ήταν διαθέσιμα κατά την ημερομηνία υποβολής της αίτησης προδικαστικής απόφασης, για τον λόγο ότι, κατά την ημερομηνία αυτή, είχαν ήδη εγκριθεί σε πολλά κράτη μέλη αποτελεσματικές εναλλακτικές θεραπείες κατά της COVID-19 λιγότερο επικίνδυνες για την υγεία.

30 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, στο πλαίσιο της συνεργασίας μεταξύ του Δικαστηρίου και των εθνικών δικαστηρίων, προϋπόθεση για να παρασχεθεί χρήσιμη ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης είναι να έχει τηρήσει αυστηρά το εθνικό δικαστήριο τις σχετικές με το περιεχόμενο της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως απαιτήσεις που προβλέπονται ρητώς στο άρθρο 94 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, διάταξη

την οποία οφείλει να γνωρίζει το αιτούν δικαστήριο. Οι απαιτήσεις αυτές υπενθυμίζονται, εξάλλου, με τις συστάσεις του Δικαστηρίου προς τα εθνικά δικαστήρια σχετικά με την υποβολή προδικαστικών ερωτημάτων (ΕΕ 2019, C 380, σ. 1) (πρβλ. απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 2021, Consorzio Italian Management και Catania Multiservizi, C-561/19, EU:C:2021:799, σκέψη 68 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

31 Ειδικότερα, είναι απολύτως αναγκαίο, όπως ορίζει το άρθρο 94, στοιχείο γ', του Κανονισμού Διαδικασίας, η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως να εκθέτει τους λόγους που οδήγησαν το αιτούν δικαστήριο να υποβάλει ερωτήματα ως προς την ερμηνεία ή το κύρος συγκεκριμένων διατάξεων του δικαίου της Ένωσης, καθώς και τη σχέση που το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι υφίσταται μεταξύ των διατάξεων αυτών και της εφαρμοστέας στη διαφορά της κύριας δίκης εθνικής νομοθεσίας (απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 2021, Consorzio Italian Management και Catania Multiservizi, C-561/19, EU:C:2021:799, σκέψη 69 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

32 Εν προκειμένω, το αιτούν δικαστήριο εκθέτει ότι του ζητείται να αποφανθεί, στη διαφορά της κύριας δίκης, επί της νομιμότητας της απόφασης του πανεπιστημιακού νοσοκομείου περί άνευ αποδοχών αναστολής της εργασίας της D. M., η οποία ελήφθη με την αιτιολογία ότι η D. M. αρνήθηκε να συμμορφωθεί με την υποχρέωση εμβολιασμού κατά της COVID-19 που προβλέπεται στο άρθρο 4 της πράξης νομοθετικού περιεχομένου 44/2021.

33 Πρώτον, ακόμη και αν υποτεθεί ότι οι «εξελίξεις στη θεραπεία» και οι «νέες γνώσεις ως προς τα διαθέσιμα φάρμακα» στις οποίες αναφέρεται το αιτούν δικαστήριο είναι ικανές να θέσουν υπό αμφισβήτηση το κύρος των υπό αίρεση αδειών κυκλοφορίας των εμβολίων που προορίζονται για την πρόληψη της μόλυνσης και της εξάπλωσης της COVID-19, καθώς και τον περιορισμό της σοβαρότητας των συμπτωμάτων της πάθησης αυτής, επισημαίνεται εντούτοις ότι το αιτούν δικαστήριο ούτε προσδιόρισε συγκεκριμένα τις άδειες αυτές ούτε εξέτασε το περιεχόμενό τους υπό το πρίσμα των απαιτήσεων κύρους που απορρέουν από το άρθρο 4 του κανονισμού 507/2006, ερμηνευόμενο ενδεχομένως υπό το πρίσμα των άρθρων 3 και 35 του Χάρτη.

34 Πράγματι, το αιτούν δικαστήριο περιορίστηκε να εκθέσει τη γενική εκτίμησή του ότι, λαμβανομένων υπόψη των εξελίξεων που διαλαμβάνονται στην προηγούμενη σκέψη, δεν είναι «παράλογο» να διατηρεί αμφιβολίες ως προς το κύρος των εν λόγω αδειών, χωρίς ωστόσο να αναπτύξει καθ' οιονδήποτε τρόπο τη συγκεκριμένη φύση των αμφιβολιών αυτών. Επομένως, η απόφαση περί παραπομπής δεν παρέχει στο Δικαστήριο τη δυνατότητα να προσδιορίσει τις επίμαχες άδειες και τα συγκεκριμένα στοιχεία των αδειών αυτών που προκάλεσαν τις αμφιβολίες ούτε, κατά συνέπεια, να διευκρινίσει τους λόγους για τους οποίους οι εν λόγω άδειες θα μπορούσαν, κατά το αιτούν δικαστήριο, να μην είναι πλέον έγκυρες υπό το πρίσμα των απαιτήσεων που απορρέουν από το άρθρο 4 του κανονισμού 507/2006 ή από τα άρθρα 3 και 35 του Χάρτη, δεδομένου, εξάλλου, ότι το αιτούν δικαστήριο δεν εξέθεσε στην απόφαση περί παραπομπής τις ενδεχόμενες συνέπειες, στο πλαίσιο αυτό, των δύο τελευταίων διατάξεων.

35 Δεύτερον, ούτε από την απόφαση περί παραπομπής ούτε από τη δικογραφία που έχει στη διάθεσή του το Δικαστήριο προκύπτει με ποιον τρόπο η αμφισβήτηση του κύρους των αδειών κυκλοφορίας υπό αίρεση θα μπορούσε να επηρεάσει την έκβαση της διαφοράς της κύριας δίκης, η οποία φαίνεται να εξαρτάται όχι από το κύρος των εν λόγω αδειών κυκλοφορίας, αλλά από τη νομιμότητα –την οποία αμφισβητεί η D. M.– της υποχρέωσης εμβολιασμού που προβλέπει το άρθρο 4 της πράξης νομοθετικού περιεχομένου 44/2021 και από τις κυρώσεις που η διάταξη αυτή επιβάλλει για τη μη συμμόρφωση.

36 Στο πλαίσιο αυτό, υπογραμμίζεται ότι, μολονότι η χορήγηση των εν λόγω αδειών κυκλοφορίας αποτελεί προϋπόθεση για το δικαίωμα των κατόχων τους να διαθέτουν τα εμβόλια στην αγορά κάθε κράτους μέλους (πρβλ. απόφαση της 16ης Μαρτίου 2023, Επιτροπή κ.λπ. κατά Pharmaceutical Works Polpharma, C-438/21 P έως C-440/21 P, EU:C:2023:213, σκέψη 81), η χορήγηση των εν λόγω αδειών υπό αίρεση δεν συνεπάγεται, αυτή καθεαυτήν, καμία υποχρέωση των δυνητικών αποδεκτών των εν λόγω εμβολίων να εμβολιαστούν με τα εμβόλια αυτά, δεδομένου μάλιστα ότι το αιτούν δικαστήριο δεν διευκρίνισε αν τα πρόσωπα που υπόκεινται στην υποχρέωση εμβολιασμού του άρθρου 4 της πράξης νομοθετικού περιεχομένου 44/2021 υποχρεούνται να εμβολιάζονται μόνο με τα εμβόλια που αποτελούν αντικείμενο των εν λόγω αδειών κυκλοφορίας υπό αίρεση.

37 Επομένως, δεδομένου ότι το αιτούν δικαστήριο δεν εξέθεσε τους λόγους για τους οποίους διερωτάται ως προς το κύρος των αδειών κυκλοφορίας υπό αίρεση, καθώς και τους λόγους που αφορούν τη σχέση που μπορεί να υφίσταται μεταξύ, αφενός, του κύρους των αδειών αυτών και, αφετέρου, της υποχρέωσης εμβολιασμού κατά της COVID-19 την οποία προβλέπει το άρθρο 4 της πράξης νομοθετικού περιεχομένου 44/2021, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η υπό κρίση αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δεν πληροί τις απαιτήσεις που υπομνήσθηκαν στη σκέψη 31 της παρούσας αποφάσεως όσον αφορά το πρώτο ερώτημα.

38 Επομένως, το ερώτημα αυτό είναι απαράδεκτο.

Επί του δευτέρου, του τρίτου, του τετάρτου και του πέμπτου προδικαστικού ερωτήματος

39 Με το δεύτερο, το τρίτο, το τέταρτο και το πέμπτο προδικαστικό ερώτημα, τα οποία πρέπει να εξεταστούν από κοινού, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί, πρώτον, αν ο κανονισμός 507/2006 έχει την έννοια ότι αντιτίθεται στη δυνατότητα χρήσης εμβολίων, για τα οποία έχει χορηγηθεί άδεια υπό αίρεση δυνάμει του άρθρου 4 του κανονισμού αυτού, για τους σκοπούς του υποχρεωτικού εμβολιασμού κατά της COVID-19 τον οποίο επιβάλλει εθνική νομοθεσία στους επαγγελματίες του τομέα της υγείας, τούτο δε ακόμη και στην περίπτωση που, αφενός, οι επαγγελματίες αυτοί έχουν αναπτύξει ανοσία κατά του ιού που προκαλεί την ασθένεια και, αφετέρου, η υγειονομική αρχή δεν απέδειξε ειδικώς ότι δεν υφίσταται καμία αντένδειξη για τον εμβολιασμό. Δεύτερον, το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινιστεί αν η απειλούμενη κύρωση σε βάρος των επαγγελματιών σε περίπτωση μη τήρησης της υποχρέωσης εμβολιασμού μπορεί, λαμβανομένου υπόψη, ενδεχομένως, του άρθρου 41 του Χάρτη, να είναι η άνευ αποδοχών αναστολή εργασίας ή αν θα πρέπει να υπάρξει διαβάθμιση των κυρώσεων σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας και την αρχή της εκατέρωθεν ακροάσεως.

40 Συναφώς, υπογραμμίζεται προκαταρκτικώς ότι το άρθρο 168, παράγραφος 7, ΣΛΕΕ δεν επιβάλλει στα κράτη μέλη καμία απαίτηση σχετικά με τον υποχρεωτικό εμβολιασμό ορισμένων κατηγοριών προσώπων, δεδομένου ότι το δίκαιο της Ένωσης δεν θίγει, δυνάμει του εν λόγω άρθρου 168, παράγραφος 7, την αρμοδιότητα των κρατών μελών να θεσπίζουν διατάξεις με σκοπό τον καθορισμό της πολιτικής τους στον τομέα της υγείας. Ωστόσο, κατά την άσκηση της αρμοδιότητας αυτής, τα κράτη μέλη πρέπει να συμμορφώνονται με το δίκαιο της Ένωσης (βλ., κατ' αναλογίαν, απόφαση της 28ης Απριλίου 2022, Gerencia Regional de Salud de Castilla y León, C-86/21, EU:C:2022:310, σκέψη 18 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία, και διάταξη της 17ης Ιουλίου 2014, Široká, C-459/13, EU:C:2014:2120, σκέψη 19).

41 Εν προκειμένω, προκύπτει ότι το δεύτερο, το τρίτο, το τέταρτο και το πέμπτο προδικαστικό ερώτημα στηρίζονται στην παραδοχή ότι ο κανονισμός 507/2006 ή οι υπό αίρεση άδειες κυκλοφορίας που χορηγούνται βάσει του κανονισμού αυτού οριοθετούν, αφενός, τις

προϋποθέσεις που διέπουν την επιβολή, στο εσωτερικό δίκαιο, υποχρέωσης εμβολιασμού όπως η προβλεπόμενη στο άρθρο 4 της πράξης νομοθετικού περιεχομένου 44/2021, όταν το εσωτερικό δίκαιο προβλέπει τη χρήση για τον σκοπό αυτό εμβολίων που έχουν λάβει υπό αίρεση άδεια, καθώς και, αφετέρου, τις συνέπειες που ενδέχεται να απορρέουν, κατά το εσωτερικό δίκαιο, από τη μη τήρηση της εν λόγω υποχρέωσης, συμπεριλαμβανομένης της διαδικασίας που πρέπει να ακολουθείται προς τούτο.

42 Εντούτοις, όπως επισημάνθηκε στη σκέψη 36 της παρούσας αποφάσεως, η χορήγηση τέτοιων αδειών κυκλοφορίας δεν έχει ως αποτέλεσμα να επιβάλλεται στους δυνητικούς αποδέκτες των συγκεκριμένων εμβολίων υποχρέωση εμβολιασμού με τα εμβόλια αυτά. Επιπλέον, το αιτούν δικαστήριο δεν εκθέτει στην απόφασή του περί παραπομπής τη σχέση που θεωρεί ότι υφίσταται μεταξύ, αφενός, του περιεχομένου ή του αντικειμένου των αδειών αυτών, οι οποίες χορηγούνται σύμφωνα με το άρθρο 4 του κανονισμού 507/2006, και, αφετέρου, της ρύθμισης, στο εσωτερικό του δίκαιο, των προϋποθέσεων και λεπτομερειών της υποχρεώσεως εμβολιασμού που διαλαμβάνονται στο δεύτερο, το τρίτο, το τέταρτο και το πέμπτο ερώτημά του, όπως αυτές έχουν εφαρμογή στη διαφορά της κύριας δίκης.

43 Εξάλλου, όσον αφορά το άρθρο 41 του Χάρτη, το οποίο κατοχυρώνει το δικαίωμα χρηστής διοικήσεως, στο οποίο αναφέρεται το αιτούν δικαστήριο στο πλαίσιο του τρίτου και του πέμπτου ερωτήματος, υπενθυμίζεται ότι το άρθρο αυτό δεν απευθύνεται στα κράτη μέλη, αλλά αποκλειστικώς στα θεσμικά και λοιπά όργανα και στους οργανισμούς της Ένωσης, και, επομένως, δεν ασκεί επιρροή για την επίλυση της διαφοράς της κύριας δίκης. Αντιθέτως, το εν λόγω άρθρο απηχεί μια γενική αρχή του δικαίου της Ένωσης, η οποία ισχύει ως προς τα κράτη μέλη όταν εφαρμόζουν το δίκαιο αυτό [πρβλ. απόφαση της 10ης Φεβρουαρίου 2022, Bezirkshauptmannschaft Hartberg-Fürstenfeld (Χρόνος παραγραφής), C-219/20, EU:C:2022:89, σκέψεις 36 και 37].

44 Εν προκειμένω, το αιτούν δικαστήριο δεν εξήγησε με ποιον τρόπο η σχετική με το δικαίωμα χρηστής διοικήσεως γενική αρχή του δικαίου της Ένωσης συνδέεται με την εκπλήρωση της υποχρέωσης εμβολιασμού που προβλέπεται στο άρθρο 4 της πράξης νομοθετικού περιεχομένου 44/2021, δεδομένου ότι το αιτούν δικαστήριο δεν κατέδειξε ότι η διάταξη αυτή συνιστά εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης.

45 Επομένως, η υπό κρίση αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δεν πληροί, όσον αφορά το δεύτερο, το τρίτο, το τέταρτο και το πέμπτο προδικαστικό ερώτημα, τις απαιτήσεις του άρθρου 94, στοιχείο γ', του Κανονισμού Διαδικασίας, οι οποίες υπομνήσθηκαν στη σκέψη 31 της παρούσας αποφάσεως.

46 Κατόπιν των ανωτέρω, το δεύτερο, το τρίτο, το τέταρτο και το πέμπτο προδικαστικό ερώτημα είναι απαράδεκτα.

Επί του έκτου και του εβδόμου προδικαστικού ερωτήματος

47 Με το έκτο και το έβδομο προδικαστικό ερώτημα, τα οποία πρέπει να εξεταστούν από κοινού, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν ο κανονισμός 2021/953, σε συνδυασμό με τις αρχές της αναλογικότητας και της απαγόρευσης των διακρίσεων, έχει την έννοια ότι αντιτίθεται σε εθνική νομοθεσία η οποία επιβάλλει υποχρέωση εμβολιασμού κατά της COVID-19 στους επαγγελματίες του τομέα της υγείας, ενώ, αφενός, παρέχει τη δυνατότητα σε κατηγορία επαγγελματιών οι οποίοι απαλλάσσονται από την υποχρέωση αυτή για ιατρικούς λόγους να συνεχίσουν να ασκούν τις δραστηριότητές τους υπό την επιφύλαξη της τήρησης των

μέτρων προφύλαξης που προβλέπει η εν λόγω νομοθεσία, χωρίς ωστόσο να παρέχει την ίδια δυνατότητα στους επαγγελματίες που δεν επιθυμούν να εμβολιαστούν, και, αφετέρου, μπορεί επίσης να έχει εφαρμογή στους υπηκόους άλλων κρατών μελών που ασκούν επαγγελματική δραστηριότητα στην Ιταλία.

48 Επισημαίνεται εκ προοιμίου ότι το αιτούν δικαστήριο δεν προσδιορίζει, με τα ερωτήματά του ούτε, γενικότερα, με την απόφαση περί παραπομπής, τις διατάξεις του κανονισμού 2021/953 των οποίων ζητεί την ερμηνεία. Συγκεκριμένα, το αιτούν δικαστήριο παραπέμπει μόνο στις αρχές της αναλογικότητας και της απαγόρευσης των διακρίσεων «τις οποίες προβλέπει ο [κανονισμός αυτός]», καθώς και στην αιτιολογική σκέψη 6 του εν λόγω κανονισμού, καθόσον διευκρινίζει ότι «[οι περιορισμοί της ελεύθερης κυκλοφορίας των προσώπων] πρέπει να εφαρμόζονται σύμφωνα με τις γενικές αρχές του δικαίου της Ένωσης, ιδίως τις αρχές της αναλογικότητας και της απαγόρευσης των διακρίσεων».

49 Συναφώς, αφενός, μολονότι οι αιτιολογικές σκέψεις αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του συγκεκριμένου κανονισμού, αποσαφηνίζοντας τους σκοπούς που αυτός επιδιώκει, δεν έχουν, αυτές καθεαυτές, δεσμευτική ισχύ (πρβλ. απόφαση της 24ης Φεβρουαρίου 2022, Glavna direktsia «Pozharna bezopasnost i zashtita na naselenieto», C-262/20, EU:C:2022:117, σκέψη 34). Επομένως, η παραπομπή στην αιτιολογική σκέψη 6 του κανονισμού 2021/953 δεν αρκεί, αυτή καθεαυτήν, για να καταδειχθεί η σχέση μεταξύ του κανονισμού και της εφαρμοστέας στη διαφορά της κύριας δίκης εθνικής νομοθεσίας.

50 Αφετέρου, όσον αφορά τις αρχές της αναλογικότητας και της απαγόρευσης των διακρίσεων στις οποίες αναφέρεται το αιτούν δικαστήριο, επισημαίνεται ότι από τις αιτιολογικές σκέψεις 12 έως 14 του κανονισμού 2021/953, καθώς και από το άρθρο του 1, προκύπτει ότι σκοπός του κανονισμού είναι να καταστήσει ευχερέστερη την άσκηση του δικαιώματος ελεύθερης κυκλοφορίας από τους κατόχους του δικαιώματος αυτού, θεσπίζοντας πλαίσιο για την έκδοση, την επαλήθευση και την αποδοχή διαλειτουργικών πιστοποιητικών εμβολιασμού κατά της COVID-19, διαγνωστικού της ελέγχου και ανάρρωσης από αυτή.

51 Επομένως, σκοπός του κανονισμού, κατ’ εφαρμογήν των εν λόγω αρχών, δεν είναι ο καθορισμός των κριτηρίων που καθιστούν δυνατή την εκτίμηση του βασίμου των υγειονομικών μέτρων που λαμβάνουν τα κράτη μέλη για την αντιμετώπιση της πανδημίας COVID-19, όταν τα μέτρα αυτά μπορούν να περιορίσουν την ελεύθερη κυκλοφορία, όπως η υποχρέωση εμβολιασμού που προβλέπεται στο άρθρο 4 της επίμαχης στην κύρια δίκη πράξης νομοθετικού περιεχομένου 44/2021, ούτε η διευκόλυνση ή η ενθάρρυνση της λήψης τέτοιων μέτρων, δεδομένου ότι η αιτιολογική σκέψη 36 του ίδιου κανονισμού διευκρινίζει ότι ο κανονισμός «δεν μπορεί να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι θεσπίζει δικαίωμα ή υποχρέωση εμβολιασμού».

52 Κατά συνέπεια, ούτε από τις διευκρινίσεις που περιλαμβάνονται στην απόφαση περί παραπομπής ούτε, άλλωστε, από τα λοιπά στοιχεία της δικογραφίας που έχει στη διάθεσή του το Δικαστήριο μπορεί να προσδιοριστεί επακριβώς ποιων διατάξεων του κανονισμού 2021/953 ζητείται και είναι αναγκαία η ερμηνεία, σε συνδυασμό με τις αρχές της αναλογικότητας και της απαγόρευσης των διακρίσεων, για την επίλυση της διαφοράς της κύριας δίκης.

53 Ως εκ τούτου, η υπό κρίση αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δεν πληροί, όσον αφορά το έκτο και το έβδομο ερώτημα, τις απαιτήσεις του άρθρου 94, στοιχείο γ’, του Κανονισμού Διαδικασίας, οι οποίες υπομνήσθηκαν στη σκέψη 31 της παρούσας αποφάσεως.

54 Εν πάση περιπτώσει, μεταξύ της διαφοράς της κύριας δίκης και των διατάξεων του δικαίου της Ένωσης των οποίων ζητείται η ερμηνεία πρέπει να υφίσταται σύνδεσμος τέτοιος ώστε η ερμηνεία αυτή να ανταποκρίνεται σε αντικειμενική ανάγκη για την απόφαση που καλείται να εκδώσει το αιτούν δικαστήριο (απόφαση της 26ης Μαρτίου 2020, Miasto Łowicz και Prokurator Generalny, C-558/18 και C-563/18, EU:C:2020:234, σκέψη 48).

55 Η διαφορά της κύριας δίκης έχει ως αντικείμενο την αγωγή της D. M., η οποία στηρίζεται στον φερόμενο ως παράνομο χαρακτήρα της υποχρέωσης εμβολιασμού που προβλέπει το άρθρο 4 της πράξης νομοθετικού περιεχομένου 44/2021, περί επανένταξης στο τμήμα νευροχειρουργικής του πανεπιστημιακού νοσοκομείου. Επομένως, η διαφορά αυτή δεν αφορά την εφαρμογή των διατάξεων του κανονισμού 2021/953, ιδίως του άρθρου 5, παράγραφος 1, το οποίο παρέχει στα εμβολιασμένα πρόσωπα το δικαίωμα να λάβουν πιστοποιητικό εμβολιασμού, ή του άρθρου 7, παράγραφος 1, του κανονισμού αυτού, το οποίο παρέχει στα άτομα που έχουν νοσήσει από την ασθένεια του SARS-CoV-2 το δικαίωμα να λάβουν πιστοποιητικό νόσησης.

56 Όσον αφορά το ενδεχόμενο, το οποίο επισήμανε το αιτούν δικαστήριο, ότι η υποχρέωση εμβολιασμού την οποία προβλέπει το άρθρο 4 της πράξης νομοθετικού περιεχομένου 44/2021 μπορεί να εφαρμοστεί και σε πρόσωπα που έκαναν χρήση του δικαιώματός τους ελεύθερης κυκλοφορίας, επιβάλλεται η διαπίστωση, πρώτον, ότι το αιτούν δικαστήριο δεν διευκρίνισε ότι η διαφορά που εκκρεμεί ενώπιόν του αφορά διασυνοριακή κατάσταση, δεδομένου ότι το πανεπιστημιακό νοσοκομείο ανέφερε κατά τα λοιπά ότι η D. M. δεν είναι υπήκοος άλλου κράτους μέλους η οποία είχε έρθει στην Ιταλία για να εργαστεί.

57 Δεύτερον, το αιτούν δικαστήριο δεν εξήγησε τους λόγους για τους οποίους το ενδεχόμενο αυτό θα ασκούσε επιρροή στην εφαρμογή του κανονισμού 2021/953 υπό τις περιστάσεις που χαρακτηρίζουν τη διαφορά της κύριας δίκης.

58 Τρίτον, μολονότι το αιτούν δικαστήριο, παραπέμποντας στην απόφαση της 14ης Νοεμβρίου 2018, Memoria και Dall'Antonia (C-342/17, EU:C:2018:906), θέλησε να εκθέσει ότι το εθνικό δίκαιο του επιβάλλει, όσον αφορά το δικαίωμα στην ελευθερία εγκατάστασης και το δικαίωμα ελεύθερης παροχής υπηρεσιών που προβλέπονται στα άρθρα 49 και 56 ΣΛΕΕ, να αναγνωρίσει στην D. M. τα ίδια δικαιώματα με εκείνα που διαθέτουν, δυνάμει του δικαίου της Ένωσης, οι υπήκοοι άλλων κρατών μελών που βρίσκονται στην ίδια κατάσταση, υπενθυμίζεται ότι το έκτο και το έβδομο ερώτημα αφορούν την ερμηνεία του κανονισμού 2021/953 και όχι, όπως επίσης υπογράμμισε η Ιταλική Κυβέρνηση κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, την ερμηνεία των θεμελιωδών αυτών ελευθεριών.

59 Κατά τα λοιπά, χωρίς άλλα στοιχεία εκ μέρους του αιτούντος δικαστηρίου, πέραν του ότι η επίμαχη εθνική ρύθμιση εφαρμόζεται αδιακρίτως στους υπηκόους του οικείου κράτους μέλους και στους υπηκόους άλλων κρατών μελών, το Δικαστήριο δεν μπορεί εν πάση περιπτώσει να κρίνει ότι η ερμηνεία των διατάξεων της Συνθήκης ΛΕΕ περί θεμελιωδών ελευθεριών είναι αναγκαία για την επίλυση της εκκρεμούς ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου διαφοράς (πρβλ. απόφαση της 15ης Νοεμβρίου 2016, Ullens de Schooten, C-268/15, EU:C:2016:874, σκέψη 54).

60 Υπό τις συνθήκες αυτές, από την απόφαση περί παραπομπής δεν προκύπτει ότι μεταξύ του κανονισμού 2021/953 και της διαφοράς της κύριας δίκης υφίσταται σύνδεσμος κατά την έννοια της σκέψης 54 της παρούσας αποφάσεως.

61 Κατόπιν των ανωτέρω σκέψεων, το έκτο και το έβδομο ερώτημα είναι απαράδεκτα.

62 Από το σύνολο των προεκτεθέντων προκύπτει ότι η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως που υπέβαλε το αιτούν δικαστήριο είναι απαράδεκτη.

Επί των δικαστικών εξόδων

63 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (δεύτερο τμήμα) αποφαίνεται:

Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως, την οποία υπέβαλε το Tribunale ordinario di Padova (πρωτοδικείο Πάδοβας, Ιταλία) με απόφαση της 7ης Δεκεμβρίου 2021, είναι απαράδεκτη.

(υπογραφές)